

OGŁĘDZINY

ASPEKTY PROCESOWE
I KRYMINALISTYCZNE

Krystyna Witkowska

MONOGRAFIE LEX

LEX

a Wolters Kluwer business

OGŁĘDZINY

ASPEKTY PROCESOWE
I KRYMINALISTYCZNE

Krystyna Witkowska

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2013

Stan prawny na 31 grudnia 2012 r.

Wydawca
Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący
Marzena Molatta

Opracowanie redakcyjne
Anna Krzesz

Łamanie
Wolters Kluwer Polska

Układ typograficzny
Marta Baranowska

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska SA, 2013

ISBN 978-83-264-4083-0

ISSN 1897-4392

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska SA

Redakcja Książek
01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a
tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35
e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów / 9

Wstęp / 13

Rozdział I

Dowody w procesie karnym / 17

Rozdział II

Oględziny / 36

1. Pojęcie oględzin i ich rodzaje / 36
2. Oględziny miejsca / 45
3. Oględziny osoby / 47
4. Oględziny rzeczy / 48
5. Oględziny zwłok / 49

Rozdział III

Kształtowanie się oględzin w polskim procesie karnym / 52

Rozdział IV

Oględziny miejsca / 67

1. Pojęcie miejsca oględzin / 67
2. Oględziny miejsca zdarzenia przeprowadzane w ramach czynności niecierpiących zwłoki / 76
3. Oględziny miejsca zdarzenia w postępowaniu przygotowawczym / 118
4. Oględziny miejsca zdarzenia w postępowaniu sądowym / 133
5. Specyfika oględzin miejsca zdarzenia w sprawach o niektóre przestępstwa / 139

Rozdział V

Oględziny osoby / 146

1. Pojęcie oględzin osoby / 146
2. Oględziny pokrzywdzonego / 157
3. Oględziny podejrzanego (oskarżonego) / 172
4. Oględziny osoby na etapie postępowania sądowego / 181

Rozdział VI

Oględziny rzeczy / 183

1. Pojęcie rzeczy / 183
2. Oględziny rzeczy / 188
3. Oględziny rzeczy w sprawach o wypadki drogowe / 200
4. Oględziny rzeczy w sprawach o kradzieże z włamaniem / 202
5. Oględziny rzeczy na etapie postępowania sądowego / 203

Rozdział VII

Oględziny zwłok / 208

1. Przesłanki oględzin zwłok / 208
2. Tryb przeprowadzania oględzin zwłok / 215
3. Oględziny zewnętrzne zwłok / 216
4. Otwarcie zwłok / 224
5. Oględziny zwłok po wyjęciu ich z grobu (ekshumacja) / 230
6. Organ przeprowadzający i uczestnicy oględzin zwłok / 232
7. Inne czynności procesowe w toku oględzin i otwarcia zwłok / 239
8. Niektóre kryminalistyczne aspekty oględzin zwłok / 240
 - 8.1. Oględziny zwłok w przypadku śmierci gwałtownej / 240
 - 8.2. Oględziny zwłok w przypadku śmierci gwałtownej z uduszenia / 242
 - 8.3. Oględziny zwłok w przypadku śmierci z postrzelenia / 244
 - 8.4. Oględziny zwłok w przypadku śmierci na skutek oparzeń / 245
 - 8.5. Oględziny zwłok w sprawach o wypadki drogowe / 246
 - 8.6. Oględziny zwłok wyjętych z grobu / 248
 - 8.7. Ślady kryminalistyczne ujawniane w trakcie oględzin zwłok / 249

Rozdział VIII

Udział stron procesowych w oględzinach / 252

1. Konstrukcja procesu karnego / 252
2. Aktywność organu procesowego, stron procesowych, ich pełnomocników i przedstawicieli w postępowaniu karnym / 261

Rozdział IX

Oględziny a eksperyment procesowy / 302

1. Pojęcie eksperymentu procesowego i jego procesowe aspekty / 302
2. Różnica między oględzinami a eksperymentem procesowym / 313

Rozdział X

Utrwalanie przebiegu i wyników oględzin / 324

1. Wprowadzenie / 324
2. Protokół / 326
3. Stenogram / 346
4. Uzupełniające formy utrwalania przebiegu i wyników oględzin / 347
 - 4.1. Urządzenia utrwalające obraz lub dźwięk / 348
 - 4.2. Szkic / 356
 - 4.3. Fotografia / 360
5. Wykorzystanie prawidłowo utrwalonych czynności oględzin na etapie postępowania sądowego / 363

Wnioski / 367

Bibliografia / 379

Orzecznictwo / 407

Wykaz skrótów

Akty prawne

- k.c.** ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
- k.k.** ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.p.k.** ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- k.p.k. z 1928 r.** rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 19 marca 1928 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 33, poz. 313 z późn. zm.)
- k.p.w.** ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 848 z późn. zm.)
- regul. prok.** rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 24 marca 2010 r. – Regulamin wewnętrznego urzędowania powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury (Dz. U. Nr 49, poz. 296 z późn. zm.)
- r.p.w.c.u.** rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2005 r. w sprawie poddawania badaniom lub wykonywania czynności z udziałem oskarżonego oraz osoby podejrzanej (Dz. U. Nr 33, poz. 299)

wytyczne Wytyczne nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 15 lutego 2012 r. w sprawie wykonywania czynności dochodzeniowo-śledczych przez Policjantów (Dz. Urz. KGP z dnia 16 lutego 2012 r.)

Czasopisma i publikatory

AUWr Przegl. Pr. i Adm.	Acta Universitatis Wratislaviensis. Przegląd Prawa i Administracji
AMSiK	Archiwum Medycyny Sądowej i Kryminalistyki
Dz. U.	Dziennik Ustaw
Dz. Urz. KGP	Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji
FI	Forum Iuridicum
KZS	Krakowskie Zeszyty Sądowe
NP	Nowe Prawo
OSNKW	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Karna i Wojskowa
OSNK	Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
OSA	Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSNP	Orzecznictwo Sądu Najwyższego Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
PiP	Państwo i Prawo
Prob. Krym.	Problemy Kryminalistyki
Prob. Praworz.	Problemy Praworządności
Prok. i Pr.	Prokuratura i Prawo
PS	Przegląd Sądowy
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
SKKiP	Studia Kryminologiczne, Kryminalistyczne i Penitencjarne
WPP	Wojskowy Przegląd Prawniczy

ZN ASW Zeszyty Naukowe Akademii Spraw Wewnętrznych

Wstęp

Kodeks postępowania karnego nie wskazuje, jakie znaczenie w procesie dowodzenia mają środki dowodowe uzyskane w procesie karnym, nie dokonuje ich klasyfikacji, określając jedynie, że środki dowodowe uzyskane przez organy procesowe z osobowych i rzeczowych źródeł dowodowych mają służyć dokonaniu prawdziwych ustaleń faktycznych, które są podstawą orzeczeń. Zakres uzyskanej wiedzy o przedmiocie procesu karnego, jakim jest czyn zabroniony, zależy od rodzaju źródła dowodowego, jego właściwości, jakości czynności procesowych przeprowadzanych przez organy procesowe, etapu postępowania, na jakim są przeprowadzane, a także od czynników o charakterze obiektywnym, niezależnym od woli prowadzącego czynności procesowe i innych uczestników postępowania karnego.

Kodeks postępowania karnego traktuje wszystkie dowody równorzędnie i nie wprowadza żadnych ograniczeń co do ich mocy czy znaczenia dowodowego¹. Jednak środki dowodowe pozyskane z rzeczowych źródeł dowodowych pozwalają na uzyskanie obiektywnej wiedzy o przedmiocie dowodzenia, jakim jest czyn zabroniony, co pozwala skutecznie weryfikować i oceniać osobowe środki dowodowe, niejednokrotnie zafalszowane czynnikami natury subiektywnej danego źródła dowodowego. Czynnością procesową, która ma na celu ujawnienie i zabezpieczenie rzeczowych środków dowodowych, są oględziny².

Oględziny polegają na poddaniu szczegółowej, wszechstronnej obserwacji miejsca, rzeczy i osoby. Oględziny nie ograniczają się tylko do czynienia planowych, skrupulatnych spostrzeżeń za pomocą różnych

¹ E. Gruza, *Oględziny śledcze miejsca zdarzenia w praktyce procesowej* (w:) T. Tomaszewski, E. Gruza (red.), *Problemy współczesnej kryminalistyki*, Warszawa 1996, s. 117.

² R.A. Stefański (w:) J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S.M. Przyjemski, R.A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, Warszawa 2003, s. 950.

organów zmysłowych oraz odpowiednich środków technicznych. Szczegółowa obserwacja zamienia się – w zależności od okoliczności obiektywnych i fachowego przygotowania osób prowadzących oględziny – we właściwe badania naukowo-techniczne³.

W literaturze podkreśla się, że dowody rzeczowe mają szczególne znaczenie w procesie. Świadek może kłamać, mylić się lub o czymś zapomnieć, przeto zeznania jego należy traktować zazwyczaj ostrożnie. Natomiast dowody „martwe”, np. wygląd miejsca, narzędzia przestępstwa, rodzaj uszkodzeń ciała itp. – to materiał pewny, podlegający bezpośredniemu zbadaniu, a zatem najbardziej wiarygodny⁴. Rzeczowe środki dowodowe częściej i łatwiej umożliwiają uzyskanie prawdziwych osądów tworzących materiał dowodowy niż środki osobowe, trudne do wartościowania wobec braku dostatecznie obiektywnych metod poznania ludzkiej psychiki⁵.

Kodeks postępowania karnego stanowi, że oględzinom mogą być poddawane miejsca, osoby, rzeczy i zwłoki (art. 207 § 1 i art. 209 § 1 k.p.k.). Oględziny są czynnością procesową, której zasady regulowane są przez taktykę i technikę kryminalistyczną⁶. Postęp cywilizacyjny daje coraz większe możliwości wykorzystania różnorodnych technik z wielu gałęzi nauki w postępowaniu karnym.

Prawidłowo przeprowadzone oględziny są podstawą prowadzonego procesu wykrywczego w postępowaniu karnym. Jednak, jak wskazuje praktyka, dominującą rolę w ustalaniu stanu faktycznego odgrywają osobowe środki dowodowe.

Analiza problematyki przeprowadzania tej czynności pozwala na postawienie tezy, że oględziny są fundamentalną czynnością procesową w postępowaniu karnym, mającą istotny wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Dostarczają obiektywnych informacji o przebiegu zdarzenia przestępnego. Rezultat oględzin zwykle w znacznym stopniu wpływa na planowanie innych czynności procesowych⁷. Oględziny należą do

³ P. Horoszowski, *Ogólne uwagi o oględzinach*, NP 1956, nr 10, s. 47.

⁴ J. Nisenson, M. Siewierski, *Kodeks postępowania karnego z komentarzem i orzecznictwem*, Częstochowa 1947, s. 88.

⁵ P. Horoszowski, *Śledcze oględziny miejsca*, Warszawa 1959, s. 39–40.

⁶ U. Kalina-Prasznic (red.), *Encyklopedia prawa*, Warszawa 2007, s. 490; B. Hołyst (red.), *Wielka encyklopedia prawa*, Warszawa 2005, s. 558; R.A. Stefański (w:) J. Bratoszewski, L. Gardocki, Z. Gostyński, S.M. Przyjemski, R.A. Stefański, S. Zabłocki, *Kodeks...*, t. I, 2003, s. 950.

⁷ *Ibidem*.

najistotniejszych czynności procesowo-kryminalistycznych, a zasadniczym ich celem jest dążenie do uzyskania wiedzy o przedmiotach poddawanych oględzinom, będących nosicielami materialnych skutków przedmiotu karnego, jakim jest czyn zabroniony, a także o ich właściwościach, które również są istotne dla procesu dowodzenia.

Celem pracy jest wskazanie możliwości dowodowych wynikających z tej czynności procesowej, jakie można uzyskać z jej prawidłowego przeprowadzenia. Przedmiotem analizy są unormowania prawne, wypowiedzi doktryny i orzecznictwa oraz badania, które mają na celu zilustrowanie omawianych zagadnień.

W literaturze jest eksponowany postulat przeprowadzania oględzin we wszelkich przypadkach, w których można spodziewać się jakiegokolwiek materialnego następstwa działania, i jest on w dużej mierze stosowany jest w praktyce⁸. Jednak ta czynność procesowa nie jest w sposób właściwy wykonywana i wykorzystywana w procesie karnym. Organ procesowy, podejmując decyzję o przeprowadzeniu oględzin źródła dowodowego, w zależności od przedmiotu procesu karnego traktuje je rutynowo, jako czynność konieczną, bez wykorzystania jej procesowych możliwości, która nie ma przełożenia dowodowego na inne czynności, zmierzające do osiągnięcia celów postępowania karnego. Dla zilustrowania tej tezy poddano analizie badawczej czynności oględzin w pięciuset postępowaniach przygotowawczych o czyny z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k., art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 pkt 4 k.k. art. 148 § 1 k.k. (ujawnione w okresie 2007–2009); art. 156 § 1 i 3 k.k., art. 157 § 1 i 2 k.k., art. 177 § 1 i 2 k.k. (ujawnione w 2009 r.); art. 279 § 1 k.k. (ujawnione w I półroczu 2009 r.); art. 280 § 1 i 2 k.k. (ujawnione w 2009 r.) w Prokuraturze Okręgowej Warszawa Praga (10 spraw), Prokuraturze Rejonowej Warszawa Śródmieście (95 spraw), Prokuraturze Rejonowej Warszawa Praga-Południe (130 spraw), Prokuraturze Rejonowej Warszawa Praga-Północ (106 spraw), Prokuraturze Rejonowej w Legionowie (75 spraw), Prokuraturze Rejonowej w Mińsku Mazowieckim (84 sprawy). Dobór akt postępowania przygotowawczych miał charakter losowy, a liczba spraw z każdej prokuratury o dany czyn była porównywalna w odniesieniu do liczby spraw o poszczególne kategorie przestępstw, które wpłynęły do danej jednostki. Badaniom poddano dziewięć spraw o czyn z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 148 § 1 pkt 4 k.k., siedemnaście – o czyn

⁸ P. Horoszowski, *Ogólne...*, s. 55.

z art. 148 § 1 k.k., trzydzieści pięć – o czyn z art. 151 k.k., sto dwadzieścia pięć – o czyn z art. 155 k.k., dwadzieścia – o czyn art. 156 § 1 i 3 k.k., trzydzieści sześć spraw o czyn z art. 157 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k., trzydzieści spraw o czyny z art. 163 § 1 pkt 1 i § 2 k.k., dziewięćdziesiąt osiem spraw o czyn z art. 177 § 1 k.k. i art. 177 § 2 k.k., osiemdziesiąt dziewięć – o czyn z art. 279 § 1 k.k. i czterdzieści jeden – o czyn z art. 280 § 1 k.k. i art. 280 § 2 k.k.

Sposób przeprowadzenia oględzin analizowano w odniesieniu do konieczności ich wykonania i przestrzegania wymogów procesowych tej czynności. Akta spraw również poddano badaniu w aspektach: szybkości przystąpienia do oględzin, etapu postępowania, na jakim podjęto oględziny, podmiotu, który wykonywał oględziny, uczestników oględzin, sposobu utrwalania tej czynności. W badaniach uwzględniono wszystkie rodzaje oględzin, których przeprowadzenie uzasadniał charakter zdarzenia.

Wyniki badań przedstawiono w kolejnych rozdziałach pracy, przy omawianiu poszczególnych zagadnień procesowych związanych z przeprowadzaniem oględzin dla zobrazowania praktyki w zakresie poszczególnych rozwiązań procesowych.

W jedenastu sprawach treść zawiadomienia lub informacja o zdarzeniu nie uzasadniała konieczności przeprowadzenia oględzin, w pozostałych charakter czynu wskazywał na potrzebę dokonania tej czynności.

Prawidłowo wykonane oględziny to czynność procesowa, w ramach której podejmuje się działania zmierzające do ujawniania śladów i dowodów przestępstwa, wykorzystując jej wszystkie możliwości procesowe, jakie daje kodeks postępowania karnego, co w konsekwencji prowadzi do dokonania prawdziwych ustaleń faktycznych, tym samym uznania tej czynności za najważniejszą z punktu widzenia realizacji celów postępowania karnego.

Rozdział I

Dowody w procesie karnym

Prawo karne procesowe spełnia wiele funkcji we współczesnym społeczeństwie, wśród których jedną z najważniejszych jest realność stosowania norm prawa karnego materialnego i niejednokrotnie wpływa ona na zakres uregulowań w nich zawartych⁹. Postępowanie karne jest wyrazem realizacji konstytucyjnej zasady sprawowania wymiaru sprawiedliwości w Rzeczypospolitej Polskiej przez sądy (art. 175 ust. 1 Konstytucji RP)¹⁰. Realność stosowania prawa karnego zapewniają zasady procesu karnego, którym podporządkowane są wszystkie normy procesowe, określające sposób jego prowadzenia. Zasady prawa karnego procesowego podporządkowane są naczelnej zasadzie – zasadzie prawdy materialnej. Zasada ta wywiedziona jest z Konstytucji: z art. 2 stanowiącego, że Rzeczpospolita Polska jest państwem prawnym urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej; art. 7 określającego, że organy władzy Państwa działają na podstawie i w granicach prawa oraz art. 45, z którego wynika, że każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy niezależny bezstronny i niezawisły sąd¹¹. Zasada ta jest prawną dyrektywą dla sądu oraz organów procesowych, by wszystkie wydawane w procesie karnym orzeczenia, a zwłaszcza te, które dotyczą kwestii odpowiedzialności karnej sprawcy czynu, były oparte na ustaleniach faktycznych, zgodnych z rzeczywistym stanem rzeczy, tj. na ustaleniach

⁹ S. Waltoś, *Proces karny. Zarys systemu*, Warszawa 2009, s. 22; W. Grzeszczyk, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 16; T. Grzegorzcyk, J. Tylman, *Polskie postępowanie karne*, Warszawa 2009, s. 42.

¹⁰ W. Grzeszczyk, *Kodeks...*, 2010, s. 16.

¹¹ S. Waltoś, *Proces...*, 2009, s. 225.

prawdziwych¹². Osiągalne jest to tylko wtedy, gdy przedmiotem zainteresowania jest cały zebrany w sprawie materiał dowodowy, bez pominięcia istotnych jego części i gdy całość tego materiału, po prawidłowym ujawnieniu ich w procesie, stanie się następnie przedmiotem rozważań sądu¹³.

Artykuł 2 § 2 k.p.k. stwierdza, że podstawę wszelkich rozstrzygnięć powinny stanowić prawdziwe ustalenia faktyczne. Wszystkie organy procesowe na każdym etapie postępowania powinny dążyć do poznania prawdy w drodze wszelkich dostępnych i dozwolonych środków¹⁴. Bezsporną istotą zasady prawdy materialnej jest żądanie, aby organy procesowe w toku swej działalności nie poprzestały na formalnych surrogatach prawdy czy fikcjach prawnych, lecz przyjmowały za podstawę swej decyzji rzeczywisty stan rzeczy¹⁵. Obliguje to wszystkie organy procesowe do dołożenia – niezależnie od woli stron – maksymalnych starań i wyczerpania wszelkich dostępnych środków w celu poznania prawdy¹⁶.

Artykuł 2 § 2 k.p.k. jest dyrektywą dla postępowania karnego zmierzającego do realizacji norm prawa karnego, które zakreślają granice społecznych zachowań uwarunkowanych normami etycznymi, moralnymi i wynikającymi z rozwoju cywilizacyjnego. Wszystkie inne zasady są jej podporządkowane, a ich rola sprowadza się do stworzenia optymalnych warunków dla osiągnięcia głównego celu procesu¹⁷.

Postępowanie karne określane jest jako proces karny, jako przebieg zjawisk, którymi są zespoły czynności uczestników procesu zmierzające do realizacji prawa karnego materialnego. Proces karny to postępowanie przygotowawcze, postępowanie sądowe i postępowanie następcze, prowadzone po uprawomocnieniu się wyroku¹⁸. Postępowanie przygo-

¹² A. Murzynowski, *Istota i zasady procesu karnego*, Warszawa 1994, s. 114; M. Cieślak, *Polska procedura karna. Podstawowe zagadnienia teoretyczne*, Warszawa 1971, s. 320.

¹³ Wyrok SN z dnia 10 stycznia 2008 r., III KK 326/07, LEX nr 359599.

¹⁴ W. Grzeszczyk, *Kodeks...*, 2007, s. 17; A. Murzynowski, *Istota...*, s. 114–115, J. Grajewski, L.K. Paprzycki, S. Steinborn, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, Warszawa 2010, s. 48.

¹⁵ T. Grzegorzczak, J. Tylman, *Polskie...*, 2007, s. 86.

¹⁶ T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2008, s. 54; K. Marszał, *Proces karny*, Katowice 1996, s.12.

¹⁷ B. Bieńkowska, P. Kruszyński, C. Kulesza, P. Piszczak, *Wykład prawa karnego procesowego*, Białystok 2004, s. 93.

¹⁸ S. Waltoś, *Proces...*, 2009, s.47.

towawcze to ogół czynności organów ścigania przygotowujących sprawę karną do rozpoznania przez sąd¹⁹. Zadaniem postępowania przygotowawczego jest wyjaśnienie sprawy i zebranie na użytek sądu materiału dowodowego. Rozprawa przed sądem pierwszej instancji jest w dużym stopniu powtórzeniem i oceną dowodów, które przeprowadziły i zgromadziły organy prowadzące postępowanie dowodowe²⁰.

Celem procesu karnego jest nie tylko realizacja prawa materialnego, lecz także zastosowanie tego prawa zgodnie z zasadą trafnej reakcji karnej, według której tylko oskarżony winny zarzucanego mu czynu ma ponieść odpowiedzialność karną i tylko taką, na jaką według prawa zasłużył²¹ (§ 2 pkt 1 k.p.k.). Artykuł 2 k.p.k. formułuje ponadto prewencyjne zadania postępowania karnego poprzez ujawnianie okoliczności sprzyjających popełnianiu przestępstw (§ 1 pkt 2 k.p.k.), należytej szybkości postępowania oraz ochrony praw pokrzywdzonego (§ 1 pkt 3 i 4 k.p.k.)²².

Postępowanie karne ma być tak ukształtowane, by jego cele zostały osiągnięte, a podstawą rozstrzygnięć były prawdziwe ustalenia faktyczne²³. Zgodzić się należy z tezą wyrażoną w judykaturze, że z istoty pojęcia rzetelnego procesu karnego w państwie prawa wynika nakaz, aby organy procesowe procedowały tak, by dla wszystkich uczestników procesu (także dla społeczeństwa, które w różny sposób uzyskuje informacje o toczącym się procesie) było widoczne, że z pełnym obiektywizmem dążą one do ustalenia prawdy materialnej i wydania sprawiedliwego orzeczenia, przy pełnym przestrzeganiu gwarancji procesowych uczestników procesu, w tym prawa oskarżonego do obrony²⁴. Realizacji zasady prawdy materialnej mają służyć uregulowane *expressis verbis*

¹⁹ R. Kmiecik, E. Skrętowicz, *Proces karny. Część ogólna...*, 2009, s. 19–20; P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, *Kodeks...*, t. II, 2007, s. 13.

²⁰ S. Stachowiak, *Zadania i funkcje postępowania przygotowawczego w nowym kodeksie postępowania karnego*, Prok. i Pr. 1998, nr 1, s. 6–7.

²¹ M. Cieślak, *Polska procedura karna*, Warszawa 1984, s. 13; A. Gaberle, *Dowody w sądowym procesie karnym*, Kraków 2007, s. 21.

²² T. Grzegorzczak, *Kodeks...*, 2005, s. 30–31.

²³ J. Gajewski, L.K. Paprzycki, M. Plachta, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, t. I, Kraków 2003, s. 35.

²⁴ A.T. Boratyńska, A. Górski, A. Sakowicz, A. Ważny, *Kodeks postępowania karnego. Komentarz*, Warszawa 2005, s. 13; wyrok SA w Lublinie z dnia 5 marca 1999 r., II AKA 123/98, Biuletyn SA w Lublinie 1999, nr 2, poz. 14.

Krystyna Witkowska – doktor nauk prawnych; w latach 2000–2006 prokurator i rzecznik prasowy Prokuratury Okręgowej w Siedlcach; od 2006 r. prokurator Prokuratury Okręgowej Warszawa-Praga; autorka licznych artykułów w czasopiśmie „Prokuratura i Prawo”, „Wojskowy Przegląd Prawniczy”, „Prokurator” i „Przegląd Sądowy”.

■ Publikacja stanowi kompleksowe opracowanie problematyki procesowych i kryminalistycznych związanych z dokonywaniem oględzin. W książce szczegółowo omówiono zagadnienia związane m.in. z:

- dokonywaniem oględzin miejsca, osoby, rzeczy i zwłok,
- utrwalaniem przebiegu oględzin,
- udziałem stron procesowych i innych uczestników postępowania karnego w oględzinach.

■ Analiza oględzin oparta została na unormowaniach prawnych, wypowiedziach doktryny, orzecznictwie i badaniach aktowych.

■ Opracowanie przeznaczone jest przede wszystkim dla praktyków prawa: prokuratorów, sędziów, adwokatów. Zainteresuje również teoretyków prawa oraz studentów wydziałów prawa i administracji.

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-264-4083-0

9 788326 440830

Cena 99 zł
(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01
zamowienia.książki@wolterskluwer.pl
www.wolterskluwer.pl
księgarnia internetowa www.profinfo.pl